

ПЕПТАНСКО-БУДИМСКІЙ

СКОРОТЕЧА.

ГОД. I.

ИЗДАЄ

ТЕЧ. I.

ДИМИТРІЙ ІОВАНОВИЧЪ.

Неделя, 50. Августа.

Число 18.

1842.

АЙДМО БРАЋО!

одъ

Николе Бибића Меленчанина.

После дуге тавне ноћи
Указасе сунца зракъ,
Већъ јдашутъ вали поћи
И оставит' мрзкій мракъ.

Та тко милый родъ свой люби,
Некъ послуша и његовъ гласъ,
Некъ за и њега животъ губи
Ма не вид'о седу власъ.

У комъ србско срце луша,
Комъ је мјо србскій родъ,
Некъ безъ страха напредъ ступа,
И принеће добаръ плодъ.

Съ богомъ остал тамна ноћи,
Приближує с' белый данъ,
Вальда ћемо веће моћи
Разтерати тврдый санъ.

У комъ србска крвца тече,
Кой за србскій народъ мре,
За тай некъ се вечно пече,
Доћијемо къ цѣли пре.

Айдмо дакле сложно къ цѣли,
Некъ зацвили „слоге“ врагъ,
Нека види цео светъ белый,
Да смо ноћи прешли прагъ.

Изъ Панчева 1842.

РѢЧЬ У СВОЄ ДОВА.

V.

Одношење народности къ развијању
рода човечијегъ.

съ иѣмачкогъ одъ Лава грофа Туна.

Има людій, кои се и његовану различиты
у држави налазећи се єзика противе. Ови у

интересу развијања човечијегъ рода, гдѣгодъ бы јимъ могуће было, сваку различност єзика съ лица земље сбрисати жеље. Мы на-противъ увѣренисмо, да различност єзика развијању човечијегъ рода ни мало на путу не-стои. Свакій напредакъ людски дружина произлази изъ дѣлателности поєдини людіј. Ал' је мало, коима човекъ самъ собомъ мысли свое саобщавати може. Други ове мораю даљ носити, ако треба, да постану обите добро, и да рода човечијегъ развијава подпомогну. И то чине они готово съ једнакомъ лакосћу, было у виду, у кои је мысао првый путъ обучена была, или у ко-емъ другомъ, кои је на другомъ мѣсту разумливомъ чини. Особито у наше време кадъ су средства за свако послованје већъ на тако многостручне, оштроумне начи-не умножене и поправљена, видимо, како се свака нова мысао на све стране као муња разпростире међу све пароде, кои су већъ довольно преправљени, да ју приме, и да се више користе. Ние дакле различност єзика у држави то, што послованју различиты народа на путъ стає, него — болѣ ре-ћи — различни степени изображења. А да бы се ова препрека уклонила, нема другогъ средства, него да се народъ, кои је у изо-бражености заостао, свойски изображава, но и то само органомъ и његовогъ собственогъ єзи-ка. Ако не паметно, да се поједини чо-векъ онимъ єзикомъ одранје, кога онъ неразумѣ, то бы јошъ непаметнѣ было,

кадъ бы мыслили, да се съ народомъ, то есть съ великому множиномъ людій, другимъ каковымъ, а не иѣговыемъ єзикомъ говорити може. Само е онда народу коемъ єзикъ у душевномъ съ осталымъ народима напредованю као каква препрека, кадъ е овай убогъ, и тако неизображенъ, да се за выше душевно послованѣ употребити неможе, или кадъ е гомилица людій, међу коима онъ живи, одвећь малобройна, да изъ средине свое нѣшто людій произведе, кои бы довольни были за свестрано одраньванѣ свогъ народа бринутисе, и душевно послованѣ између иѣга и осталогъ човечества положити. У овакимъ околностима на свакій начинъ желити е, да се єзикъ умрти, и народъ, кои га е говоріо, да се са срећніимъ, у коєгъ средини живи, народомъ сасвимъ смеша и саедини. Но и онда юшъ чини намъ се, да право средство, овай успѣхъ произвести, докгдъ людій, а може быти и читавы редова (*Staende*) има, кои викакавъ другій, во само онай неизбављивъ єзикъ говоре, у томъ несастоисе, да изображеніи свою безъ помоћи браћу оставе, и съ немилосрдномъ скоросћу себе сасвимъ угодномъ употребљеню новогъ єзика предаду. Скори, и мирніје прелазакъ быти, ако они са своимъ народомъ вѣрно и изкreno до коца се претрпне, и посредствомъ иѣговогъ єзика свакога до оногъ ступни изображености довоеду, до коега чрезъ иши доћи може, и кои га за какву промену, коя како иѣговъ матерѧлни, тако и душевни интересъ поспѣшествује, склонитиимъ и изкусніимъ чини. Гдѣ пакъ какавъ єзикъ унутарно вредность има, да човечій духъ къ найумѣтній высини мышљия пратити може, као и у најуутарнију дубљину чувства, и гдѣ народу служи, да и по броју, и по сили својој утежни за преузвашеніемъ са свакимъ другимъ такмитисе може: какавъ бы онда уштробъ иѣговъ животъ ствари човечества учинити могао? — Єзикъ, коимъ се народъ у свако време служи, вијешта произвольно. Онаковыимъ за-

конима захвалює онъ свой животъ, кои се никада немѣњяю, кои по свима странама свѣта владаю, и свуда благосиляју десницу Божију указую. Башь тако е свакогъ народа єзикъ створенъ, као створенъ быти мора, да свакидашнѣмъ овога окружено мыслій и правомъ осећаня начину точно одговара. Свака у єзику промѣна скопчана е съ промѣномъ каковомъ у народу. И управъ збогъ тога ии једанъ народъ неможесе прѣ свогъ єзика лишити, докъ све оно, што му е властито, неизгуви, и докъ собственый свой народъ быти непрестане. Тко дакле у общте, или у каковомъ особеномъ случа о неће да различити єзици међу народима буду, тай мора желити, да общте свю парода быће изчезне. А то за цѣло жели сви наци космополитични противници. Они мысле, да постоянѣ различити народностій зауставља разпростиранї общега човеколюбія, и ратја разлучене интересе, кое общемъ благу на путу стое. Нама се напротивъ чини, да башь то, што се родъ човечій на различите народе дѣли, есть једно одъ најачи средства, коимъ се јединствени люди за право ближњелюбіе изображаваю, и коимъ се најважнији свеобщите послови подпомажу. Истишабогъ свеобщите човеколюбіе пање највише къ дѣловапю побуђивати може; али е срце човечје узко, и єгово знанїе много ограничење, него да бы у стано био допустити, да оно съ ниме сасвимъ запозѣда. Зато е премудрый створитель и друга юшъ чувства у душу иѣгову улио, коя, такођеръ благородна, натерую га, да къ ближай цѣли тежи, коју да докути може, лакше ће средства паћи. То е любавь према своимъ сродницима, то е юшъ у тешићемъ кругу дѣйствуюћа любавь према своимъ снародницима. Многи, кои слободе духа немају, да съ чистомъ савѣску за срећомъ цѣлогъ човечјегъ рода теже, овимъ ће чувствомъ побуђени быти, да у умрѣнијемъ кругу срећу и благословъ разиростиру; а и најблагороднији човечества прјатель налази често у ићму силе за мило дѣлованї,

гдѣ чувство общегъ човеколюбія небы га одбранити могло, одѣ наслѣдногъ непріятеля и њгова рода, коєга свакій одѣ нась у собственомъ нѣдру храни, то есть одѣ користољубія и леньости. Подобно одранителю, кои бы у дѣтету ону любавь, кою оно према своимъ родительима и браћи има, збогъ тога угушити хотѣо, да само обште човеколюбіе у младо срѣде укорени, наопако ради и онай, кои бы одѣ човека унутарно любавь према властитомъ роду отети трудіосе, съ увѣренѣмъ, да облагорођиванѣ значая тимъ подпомаже.

Но одѣлѣніе поедини народа нѣ само за одраньванѣ нуждно, по оно и по себи изискує обстоятельства цѣлога. Какогодѣ што напредакъ читавогъ народа различность особа, изъ кои онъ састои, очевидно изискує, да бы свакій по своимъ даровима и склоности-ма єданъ се овомъ, а другій другомъ послу предао, єданъ ову, а другій ону мысао из-пословао, ову или ону користь заступюо: исто тако за сваковрстній развитакъ обстоятельства цѣлогъ човечества и различность народа неизоставна е. Што є кодъ єдногъ народа властито, што њговъ властитый значай сачинява, то е и опредѣлѣно, да човечеству властиту услугу чини. Нетреба га дакле неразмотрено ушиштавати, по шта више настоявати вали, да бы се сачувао и развіо. По себи се види, да мы съ овымъ немыслимо и на сачуванѣ порока. Истина-богъ неможемо жалибоже одрећи, да се мораланъ какавъ порокъ свеобитегъ разпростираи свогъ ради, као значаинъ влакъ народа указує, и овомъ жалостомъ появљенію безъ сумиѣ свагда љики народа властита душевна способность за темель служи. Но прѣмда ви єдна душевна способность по себи порокъ нѣ, то ќе ю ипакъ брижльиво у овакомъ случаю разсматранѣ свагда на такве изваньске околности привести, кое текъ учине, да опа порокомъ постане. Ове произнаћи и уклонити тежня е правогъ човеколюбца. Тимъ неће онъ значай народа разорити, но обла-

городити. Свршеность — она, никадъ недостижна, единита є свеобщта цѣль свю людій. Дай у нѣй сама различности како особа, тако и народа да разрѣшити тежимо! При овакой тежњи порока ќе у народу нестати; властите пакъ способности, кое њговъ постоећій значай сачинявао, и у напредакъ ќе трајати, и овай свагда способни быти, да човечеству служи.

ПОГЛАВИТА ИСТОРИЧНА МЪСТА У СРБИИ

одѣ Дра Петра Јовановића.

(продужено)

Пожаревацъ: г. 1718 заключенъ є миръ међу аустријскимъ царствомъ и отоманскомъ портомъ. Год. 1815 затворесе у љига Турци, кое Срби са свю страна гоняху. За мало времена ударе Срби, и придобио га. Онда єдна страна Турака побѣгне, а друга се сакріе у цркву, да се отуда брани. Но трудишесе бѣдава: цркву такоћеръ отму Срби, првый пакъ, кои на непріятеля нападе, био є Кнезъ Милошъ Обреновићъ.

Поречъ: год. 1806 узеть одѣ Србаља, подъ предводительствомъ войводе Миленка Стойковића; год. 1815 преданъ одѣ видинскогъ Паше Кнезу Милошу Обреновићу.

Ягодина: славна побѣда Србаља надъ Турцима, послѣ дводневне, 29 и 30 Јунія, весма крвопролитне битке. Срби су овде обколѣни били са свю страна пайдабраніомъ турскомъ войскомъ одѣ више него 125.000, подъ началичествомъ шестъ поглавити Паша.

Ћупріја и Паратинъ: међу ове дѣвљвароши, у селу Иванковцу, Турци яко побіени бијаху одѣ Србаља, подъ предводительствомъ войвода: Младена Миловановића, Кнеза Момира Стојановића, и Кнеза Милоя Петровића, год. 1805. Ту Срби одрже побѣду надъ Турцима год. 1806.

Бај и Алексинацъ: битке Србаља съ Турци год. 1805, 1806, 1809, 1810 и 1817.

Између Баја и Алексинца, и између Алексинца и Рожића основали су Срби год. 1805

две яке тврдине: једну на рѣци Каменици (имена јој се незна), а другу близу деснога брега источне Мораве, гласовитији Делиградъ. Кадъ су год. 1809 Турци завоевали Баню и Алексинацъ, обадвѣ ове тврдине биле су обколље одъ 80.000 турске војске, дошавше изъ Ниша. Прву є одъ ових запалio војвода србски Стефан Синђелић, те тако цѣла тврдина, са свима Србима и Турцима, кои на њу ударише, у зракъ отиде. У другој 3000 Србаља, чуваюћи ю до последњега издиханіја, остале на мѣсту све до једнога, кои, подобно Шпартанцима кодь Термопила, заслужише одъ потомства вѣнацъ безсмртности. Делиградъ су найпослѣ завоевали Турци год. 1814, кои га затимъ и разруше.

Одъ многи села гласовита по крвопролитнимъ биткама Србаља съ Турци, и осо-бито важна у историчномъ обзиру єсу четири, именито: Топола, Сибница, Добриња и Таково. У Тополи рођенъ є и саранђиња врховнији вођа Србије Ђорђе Петровић Црнији. — У Добрињи пакъ родио се кнез Србије Милошъ Теодоровић Обреновић. Првиј коракъ къ народной војни био є вође Ђорђа у Сибници, год. 1803, — Кнеза Милоша у Такову, год. 1815. Имена ових витешки Владаоца прећиће и у найдальнје потомство: Црнога Ђорђа, кано ослободитеља Србаља одъ дугога и тежкога ирма турскога; Милоша Обреновића, кано утемељитеља независиме владе у Србији.—

(конацъ слѣдує)

СРЕЋА ПРЕКО НОЋИ ДОЛАЗИ.

Турска анекдота.

У љемомъ селу живише човекъ једанъ именомъ Хассанъ. Онъ поредъ свега своега труда и марљивости ишиша уштедио піе. Было є сирома, акопремъ є у селу наймарљивије радио. Прође крозъ село једанъ Дервишъ. Хассанъ приступи къ љему, да га

за савѣтъ запита. Свако ютро, говораше онъ, у 4 сата идемъ съ моимъ коњма на посао, оремъ ињиву и сјемъ съ највећомъ помњомъ; ипакъ ми є жетва увѣкъ слаба, и још ми се често и штете догоде. На то му одговори Дервишъ: ты бы желio богатъ, и срећанъ быти? Али срећа се неможе уловити, она долази преко ноћи, она те тражи, али ты неидешь за љомъ. Хассанъ мисляше: Е добро; то я ласно могу покушати. Сутра данъ пробуди га жена у 4 сата, али Хассанъ јој тихо реки: „Я данасъ неидемъ на полѣ на посао.“ Обрие се на другу страну, и опетъ заспи. Како, реки жена: заръ нећешь ишиша више радити? Ахъ, шта ће онда одъ насъ быти! Хассанъ иза сна промрмља: „срећа долази преко ноћи!“ Сусјди, кадъ су на полѣ отишли, чујахусе, што Хассанъ још пепрестано спава, а жена му лелечући којкудъ трчи, и приповѣда, да јој мужъ више неће да ради.

Исте ноћи сусједъ му сије, да на једномъ, љему познатомъ, једанъ сатъ хода одъ села удалљомъ мѣсту, благо закопано лежи, кое онъ ваља да изкопа. Сви су коњи селски у послу были, само Хассанови су безпослени у штали чамили. Дође сусједъ Хассану, и рекне: „Узайми ми брате твоје конје за ову ноћ: добро ћу ти за њи платити.“ — „Охो““ помисли Хассанъ „„где, већ иде срећа. Добро прјяне, можешъ иј узети.““ Сусједъ отиде съ коњма на оно мѣсто, кое є у сиу видио, и почне копати. Заиста у дубокой ями нађе грдио благо, кое є једнимъ каменомъ покривено было. Садъ се доле сиђе, изнесе злато, и натовари га на свое таљиге. Ове су већ биле сасвимъ напуњене. Сиђе се јошъ, да са остаткомъ напуни свое чепове. Но када є обтерећенъ златомъ горе се пужао, омакнене, свалисе патрагъ у яму, и савъ се изпребија.

Коњи цѣлу ноћи мирно стояху предъ ямомъ; но кадъ засвити, полако се крену путемъ кући. Кадъ Хассанъ сутра данъ устане, изиђе на дворъ, и упренастисе, кадъ

види сильно злато, кое су му коњи у двориште довукли. Садъ се обогати, и у тихој захваливаше Дервишу, који му тако мудро савѣтоваше.

Кадъ віамо срећу, она бѣжи;
Кадъ ю нетражимо, сама намъ дође.

ОТЕЧЕСТВЕНО.

У Бечу је недавно изишла књига „Ein Haupthindernisz des Fortschrittes in Ungarn“ одь Дра Вилднера Майтштайна. У њој списатељ вели, да пайглавни узрокъ досадашњег ненапредованја радиности у Унгарској лежи на слабој инпопулацији, будући у Унгарској па једну четверокутну милију само 2.600, у Ческој пакъ 4.204 становника долази. И збогъ тога Унгарска много мање производа доноси, него колико бы се одъ пространства земље очекивати могло. Тако и пр. доноси Унгарска на годину 2,300.000 метрова пшенице, Ческа насупротъ, једва полакъ толико велика, дае на годину 1,892.800 метрова. Радиность у Унгарској неможе тако обично цвѣтати, што врло мало има вароши и села, коя небы заузимала просторъ одъ више него 68 четверокутны миља, у Ческој напротивъ па једну варошь долази 3—4 милј.*)

НАЧАЛА ЧОВЕКА ОДЪ СВЕТА.

Не одкрывай народа твога недостатке.

Како што вода и добра и зла свойства оне земље жила, крозъ кое тече, прима, и са собомъ носи; тако и човекъ узима собствености оногъ поднебја, подъ коимъ се родио, и кое зато на иѣга и втеченј има. Нейма народа, да и ни пайизображенјегъ, који не бы првоначални какавъ недостатакъ имао, кој сосѣди ныови доста оштро критизираю, било то садъ изъ жеље себе одъ таковогъ предохранити, или изъ ревњивости. Право је

торжество за окрестногъ мужа, који ове недостатке поправи, или ий баремъ тако зашушка, да ий опорочитељи и правосудије не опазе, и тако критика страноземства у лажи остане. Онъ чрезъ то прибавља себи отличну славу, да је онъ између земљака свои онаковъ био, као што му је бити требало, и ослобођенј одъ овогъ народногъ недостатка съ толико већомъ му се заслугомъ припише, будући се човекъ чрезъ ово, као и чрезъ сваку другу редкость обрадованъ и застыћенъ наће. Находи се такође недостатака, који су некимъ семејама, чиновма, званјима и вѣковима својствени, и съ овима особито сроћени; кадъ се ови у једној особи заједно догоде, то постає одтудъ, ако се благовремено не предвари, несносимо чудовиште.

Д О П И С И.

Баваниште 1 Августа 1842.*)

Появљаемъ новога повременога списања „Скоротеч“ новиј је коракъ србскога у книжевноме свету напредка учинићи. Осмый намъ је пут у пространый србски светъ „Скоротеч“ изиђе—свагда на себи печать родолюбја носећи. Срећно намъ дошло драго и мило ово србско чедо! срећно дошло и дуговечно намъ, на радость и сторичну ползу было! Я га поздрављамъ, и молимъ Бога, да га благослови, да намѣрену цѣљь достигне. Цѣљь „Скоротеч“ као што огласъ првога Листа гласи „сачуванје миље народности србске, подизање србске изображености, а особито умножење фонда народны училишта“ је сваке похвале достойна. Ово безъ свакога ласканя, чисто и простосрдично кажемъ.—Едно бы само одъ срдца желили, да бы се образи моде, који се у „Скоротечи“ придају, и „у србской народной ношины“ ако не непрекидно, а оно поне кадъ и кадъ свету србскомъ представљали. Каква бы то превелика за србство добить была, кадъ бы у образцима моде, ношина народна, коя Србљи по Банату, Срему, Славонији, Хорватској, Далматији, Црној Гори, Херцеговини, Босни, Србији, Бугарској и другимъ земљама—носе, изображена гледали!

Я знамъ да је то трудно толика пошива, изъ тако пространога и разштрканога србскога света набавити; јеръ где су тије родолюбиви србски живописцы, који бы насе съ овимъ обрадовали? Кој

*) Што се инпопулације и производа тиче, нимало се овай списатељ неслаже съ Финишомъ, о који смо у 12 бр. ових листова говорили. У.

*) Збогъ множине дениса гадоџићно.

бы поедини ишиша свю изчислѣни земаља на маломъ образцу изобразили, и издавателю ради мѣдорезану послали?

Колико бы, и какво бы упечатлѣнѣ то на цео родъ србскій учинило! Та воле Србинъ видити мѣдорезъ србске дѣве у прекачи, него Бечкинѣ у скучноћномъ байдеру; милѣ бы му было гледати србску неву у убрадачу, него поносину Паризкину у Флорентинер - шеширу; по виткомъ пасу Србину, съ преткиванимъ одъ сваке стреке опасану поясомъ, Србинъ правый жељније и радиѣ бы сматрао, негиздаву Флорентинку са црнимъ борносомъ одъ петине.

Съ образорезима народне ове ишиша сачували бы позднимъ нашимъ потомцима србеку народну ишишу, коя се одъ дана на данъ очевидно по народу губи, и преображенава. Изчезлъ су јрь зубуни, редки су убрадачи, не ишесе се злађени рукави. — Потомцима нашима била бы ово иеоцѣнина драго цѣность, и они бы предцима своима за то вечно благодарни были. — *)

Иліја Берић.

Новий Садъ 2 Августа 1842.

Новий Садъ, у комъ є єзgra Србства, лепо у милой својој народности напредује. Шта души којој може милѣ быти, него кадъ чује озбуљно говорити о својој народности, книжеству, о ињеговомъ напредованју, о драгоцѣнијимъ заведенијама, и овиги напредку? Лѣпо је говорити, ал' је лѣнише радити. Но ништа у природи скока нетри. — Сѣме рађа коренъ, овай ишиши влатъ, влатъ ће труде платити. То је природни течай. Тако ни мы Срблы стыдитисе иећемо, ако кажемо, да се кодъ наше садъ текъ сѣме баца, — само мотрити вали, да то буде чисто. — Свуда по цѣломъ народу видимо буданъ духъ, свуда веле „народност, просвѣта;“ исти ћу плашљиво рећи, да се и овде у Новомъ Саду ове свете јрбчи гласају; да не само се оне гла-

*) Ово је права и једина жеља, којој съ предузећемъ нашимъ у грудма питајмо. Мы смо одъ стране издавателя овы листова на све стране югозападне Славије нашимъ пријатељима и познатимъ у литератури мужевима писали, и молили: да намъ образе наше народне ишиша съ точнимъ описомъ шалю, да бы иј резали, листовима нашима придавали, и тако потомству најдражје благо сачували — но до данашње јошъ намъ на прошњу никакавъ одзивъ недоће. Садъ дајкале явно позивамо све пријатеље народности западојужни Славена, да благу жељу нашу посыће у дѣло привести. Путови могу быти различни, али волју сви имајмо једну — рекао је славнији Коларъ.

сају, него се о томъ и ради, премда и њеки сасвимъ неправо ова Н. Саду одузимају. Красно кодъ наше младеж јзыкъ своге ињуге, као светинију цѣнећи га, и народност у грудима читајући. Свака је већ наша Србија позала, да је кудје камо миља своме Србину, кадъ србски збори. Садъ се дичити може Новији Садъ съ оваковимъ родемъ, дичитисе може и са најотмѣнимъ, родолюбијемъ напоенимъ, у роду и книжеству србскомъ великимъ мужевима, који народност помажу, Скоротечу, Народне и Србске Новине већиномъ држе. И јево, да бы сваки, — који такове држати неможе, а читати бы иј изъ свегај срца жељио, — благородију свою жељу достигао, договоришесе и љеки, и ревеномъ по једне одъ сваки плаћају, и на явномъ мѣсту у гостиници кодъ зелена вѣница остављају, где је свакоме ући и читати слободно. Ту ти се садъ непрестају читају, да се ласно увидити може жарка любавь Новосаћана къ народности! —

Немогу пропустити, да јошъ и љеклико јрбчи и я о новозведеномъ овде црковномъ пѣнију на ноте некажемъ. Што се овога тиче, нис башъ онако, као што г. дописиватељ земунскїј једномъ у Народнимъ Новинама рече, нашемъ православијомъ сасвимъ сходно. Доста је и странога помешано! Мы сада сви у цркви појти неможемо; јрь нота предъ собомъ немамо, а башъ и незнамо изъ нии чатати! Доћемо дакле у цркву, да иши чуемо. Но на жалост и вѣдно слабо, а простији башъ нимало неразумѣду, што се чон! Садъ шакъ у време вакације мора свештеникъ самъ изъ олтара да Господи помилуј одговара, ако никогу у пѣвици нема. Ђица, коя су по свршетку испита овде остала, пѣвати јединствено немогу, кадъ су скупа учили хармонију (?) састављати. — Та красно је наше православно пѣније карловачко, ако и нис на ноте. Сви га знамо, сви га пѣвамо. — Г. Морфидесъ, учитељ пѣнија, путовао је са своимъ ученицима. — Кадъ је натрагъ дошао, нема опетъ тко да пои, а онъ у пѣвици сѣди! 600 фор. плаће прима!! Небы л' болѣ было, да се съ тога оснѹе алумнеумъ за сироте ћаке, који са стране долазе, штиценде, библиотека и друга користија? Овога нема! А и то не мало смета, што ученици слабо долазе овамо у тимнаџију! — За садъ доста, другији путъ више.

С. М.

ДОМАЋЕ ВѢСТИ.

Изъ Пеште. Једна одъ цѣліј, којој съ листомъ овимъ доћи намѣравамо, есть, да народъ нашъ достаточно извѣстје о школама добије. Не изображенъ Народъ безъ школа есть као човекъ безъ свѣће у ноћи! Мы хвали преблагой милости благотробне владе наше школе имамо, у којима намъ слѣпоту ума разгонява свѣће христијанске изображе-

ности. Родолюбци су знамените жергве на основање школа приели. Мы ове душевне родитеље наше слабо познаемо. Зато ъемо у напредак све оне, кои су на умножење фонда школскогъ што доприели, у овимъ листовима похвалио назначавати, небыли се тимъ и други имућни како Србљи, тако и једновѣра браћа наша Власи и Грци побудили, да редкимъ примијерма подражавајући школе наше у још болјиј цвјетъ поставе.— Една одъ најзначајнијих жертва, коя є на олтаръ народны наши школа положена, єсть Благородногъ Г. Петра одъ Асимарковића. Овай редкий и свакога подражанија достойнији родолюбацъ, увѣренъ да безъ изображености нема среће народне, безъ школа изображености, а безъ довольне фундаціје школа, јошъ год. 1812 писмено обвезателство на 10.000 фор. у старымъ банкама одъ себе є дао, па кое новче онъ и данае уредно интересъ плаћа. Име Асимарковићъ србска є Кло у златну вѣчности книги уписала! Хвала у име рода на редкомъ пожертвованју; слава и поноси бецирнијномъ пожертвованјелу!—

У броју 65 мађарски поени „Jelenkog“ налази се дописъ једанъ изъ Арада о школској визитацији нашегъ Врховногъ Надзирателя Г. Евгенија одъ Ђурковића. Мы слѣдујуће, као најважније, изъ истогъ дописа у краткомъ изводу роду саобщити за дужност нашу држамо. Кадъ є г. дописатељ оштроумно и разборито о воспитању, изображенју, и о достижењу чрезъ то народногъ благостояња говорио, и показао, да музеви у високимъ званијама, коима є надзиранје и управљање обштеље воспитања повѣрено, позвани ћесу, да на пољу томъ съ најполезнијимъ успѣхомъ дѣлају, вели: г. и. с. народны училишта Врховни Надзиратель Г. Евгениј одъ Ђурковићъ ове године по темишварской, торонталской, крашовской и осталимъ вармећама у србскимъ, влашкимъ и грчкимъ школама држао є испыте. Свуда га после испита, кои се свагда съ божественимъ молитвама и црквенимъ ћенијемъ починијо, видисмо и слушасмо, како у обштина пайсердачнимъ словомъ и отеческимъ ономинијемъ скупљене обучана, да вѣрији и покорни буду закономъ свомъ Владателю, кои свакога, безъ разлике вѣроисповѣданіја по заслугама најблаготрубоји заштићава, и свемилостивомъ штедротомъ својомъ покрива; да вѣројакши свой наје, свой материјалнији єзикъ, као највеће народа скровиште, изображавају; да дѣцу свою у любави и согласију настављају, отчество, и саотечественике любе, не само свое поглаваре и старешине, но и свакога вѣроисповѣданіја свештенike почињу, и своимъ примијеромъ предходећи прави дѣце свог облагодођавају. При испиту опетъ видисмо га,

како дѣчицу слабога разсуђења заиста вѣшто и съ любкомъ синходноску, одъ једногъ до другогъ идући, отчинско сладкимъ рѣчма испитује, и преслушава, самъ книгу преврѣћи, и врсте на листовима назначавајући. Найпосле говорио є о великој важности народногъ изображења; ономинјо є учитељ, да са старешинама и свештеницима, свима дужно почитаје одавајући, согласно младежи обучење и изображенје како у христијанској, тако и осталимъ наукама и єзицима способствовати непрестано. Срећа є нама послужила, заключава г. дописатељ, дивитисе великомъ трудолюбију овога господина, који одъ 4 сата изъ ютра до 10 у вече са званијемъ свонимъ — вѣрио дѣлајући — зенимасе. Радујемосе, што у ићему разумногъ, ревностиогъ и савѣтногъ мужа почитовати можемо, кои се труди, да србскиј, грчкіј и влашкиј народъ у пуномъ уважењу сачува, и къ общтемъ благостояњу и срећи најправијимъ и најпречимъ путемъ приведе!“— Ово зарје могло бы и за одговоръ служити на вишекратна, сљепа настрана на нашегъ Врховногъ школа Надзирателя одъ стране Учредничества Новина тако названы Народны?!

Изъ Бае. Нѣг. Высокопреосв. Г. Епископиј Вршачкиј Јосифъ Рајачићъ, приликомъ пролазка свогъ у повратку изъ топлица будимски крозъ Бај, походио є овдшић погорѣле православне цркве, и изъ превелике свое архијастирске штедроте 250 фр. у сребру даровати њимъ усрдствовао.

ПУТЬ ПО СВЬТУ.

Енглезка потроши на годину до 118,000,000 фунтј сапуна. (Ним.)

У Паси, кодъ Париза, једна госпоја одъ 82 године, пала є жерта несрѣћногъ обычая, ноју у постели читати. Завѣса одъ постелѣ запали се; несрѣћницу є прво димъ угушio, затимъ є изгорѣла; и кадъ су у нутра ушли, само нечео нађу. (Ним.)

Иѣкій Черкезкій (поколѣнија легискогъ) поглавица, у војни, коју садъ Руси са Черкезима воде, одликовао є не само храбросту, и одважноску, но и безчовечноску съ покоренимъ и заробљенимъ Русима. Съ маломъ честомъ нападе онъ на једно по Русима заузето село, и безъ милосрђа паде све, што супровомъ овомъ людству на путь изиђе. Но опустошавајући облики љико село нападе на жестокъ одпоръ једне чете становући Козака. Као бѣснѣји старадвиости јунакъ борио се в черкезкій поглавица съ њима, и већ ћѣла љигова пратија изгине, но онъ се яко одираше, на послѣдакъ ранама обасутъ збогъ истечене силие крви немоћанъ пади, и уваћенъ буде. Доведу га предъ управитеља најближеја мѣста, кои га запыта: Какву каштигу садъ чека, кадъ є противъ цара, који є покоранъ быти дужанъ,

устао, и ратова? — Вы ми не ћете ништа чинити! — одговори неустроши запытани. — Вѣруешъ ли то? и зашто мыслишь? Єръ вашъ є царь много поносити, него да бы се једной — дѣвойки осветио. Я самъ женска, кој се є заклела отца и брата смртъ осветити, кои су противъ Руса бореци се погинули. — Овай се догађай, дочимъ истина и ћегова посвѣдочена буде, Рускомъ Цару яви. Великодушни Владаоцъ заповѣди ранѣну сасвимъ излечити, и съ пристойномъ пратиомъ, у ићномъ поглаварскомъ одѣлу, у Петробургъ довести.

(W.Z.)

ШКОЛСКЕ ЗВАНИЧНЕ ВѢСТИ.

Нѣг. Высокоблагородіе Врховнаго г. и. с. народны школа Надзиратель Г. Евгениј одъ Ђурковићъ, изволили су Симеона Стѣпана, свршеногъ препарата поставити за Учителя у Ловри. Овай новопостављени званичникъ обрекао є на умноженіе школскогъ фонда одсадъ сваке године по 4 фр. ср. давати.

Одъ стране Врховнога г. и. с. народны школа Надзирательства наложе се свима Учителяма и мѣстнымъ школа Управительма, да кои юшь досадъ своя чиновна полгодишня табеларна школска извѣстія својој надлежећој Дирекціи послали нису, такова по свевысочайшој уредби безъ свакогъ законочиња одма послати имаю — иначе су подъ строгимъ одговоромъ.

ДНЕВНИЧНЫЙ КУКОЛЬ.

У броју 30 Пфенигсмагацина, тако названогъ „Србскогъ Народногъ Листа“, мука є г. П. А. Поповићу, што незна тко є учредникъ Скоротече. Кадъ му є мука, морамо му лека дати. Наше баке обично, кадъ кога мука ухвати, међу сирћета подъ њось. Мы г. Поповићу у натури сирћета послати неможемо; зато му саобщавамо рецептъ, кој за ићга једанъ прателъ нашъ у листу њу нама написа, па некъ си тражи. Шатъ ћдѣгдѣ у механи наће. Ево дакле: „А шта ће г. Поповић изъ Сербіе противъ Учредника Скоротече, што незна ко є, па жваће; оно є право гатањ, ћа ћу, па коешта, оно є девойке како вамъ уши не зебу. А ко є за ићга дуго времена знао, кадъ є наймлѣни ѡдъ г. Павловића, кој є себе учредникомъ писао, онт као учредникъ безъ подписа радио. Па ко є за г. Сергіју Николића, за г. Ђорђа Петровића кодъ г. Павловића знао, па ко и данась за г. Филиповића зна. Ни є ли поштеніе учредника неименовати, него

га именовати, а онай небыти него другій? Онъ показує онде чисту чистоту и себичностъ крайни, као што су и противъ Ариота показали. — Болѣ бы было, да є г. Павловићъ место онога Поповићевогъ гатања више мотрјо на преводъ у своимъ новинама, па небы читати морали у истомъ 60 числу Christliche Banden преведено са „христіјански союзи“, и Stimmung „согласие“, и тима подобна. Къ овому мы юшь додаемо: неименоватисе кодъ насъ незначи „игратисе жмуре“ и „у маске“ облачти, него онай се жмуре игра и у маске облачи, кој подъ позмышљеннымъ именема којакве лажи и блевотинѣ по свѣту разпростире, као и пр. што чини Милошъ Попићъ, Краљвићъ Марко и т. д. Међу тимъ мило намъ є, да се и г. П. А. Поповићъ одважи на дѣла своя собствену фирмку ударити; єръ — као што є общте познато — онъ є досадъ највећи любитељ био ано — и исеудонимитета.

У.

НАВѢШТАЙ.

Изъ Јагре 25 Авг. т. г. У числу 48 Народни Новина о. г. огласио самъ, да Јагрска црква потребује у грчкомъ езику искусна иѣзџа, кој бы и дѣцу обучавати умео. Ову самъ рѣчију тому приподати заборавјо: „обучавати умео у грчкомъ и љињи.“ Зато су се иѣзџи за учителя препоручивали, кое званіе одъ самога правительства школскогъ зависи. Я самъ таки своимъ начиномъ иogrѣшку кодъ учредничества Н.Н. исправити старао се; но всеје. Зато како и ово, тако и то, да є грчкога иѣзџа мѣсто веће подијући, у Скоротечу ставити молимъ.

Ник. Поповићъ, црковни туторъ.

Цѣна ране у Пешти 29. Авг. Грошић. 6. вр.

	најбољ	средић	лоше
Пшеница	168	156	145
Наполица	120	115	110
Ражъ	100	95	90
Счамъ	80	75	70
Зобъ	60	58	52
Проя	115	110	—
Жута каша	240	230	—
Кукурузъ	108	—	—
Св. меса једна Фуит.			

Станѣ Дунава.

27. Авг. 4' 8" 9" — 28. Авг. 4' 7" 6" — 29. Авг.

4' 7" 0" — (надъ 0.)

Јошъ има ићколико екземплара одъ листова наши. Ако ји тко имати жељи, нека се изволи пратити. Овомъ приликомъ умоляјамо г.г. предбройнике, кој юшь платили нису, да намъ повеће послаги извole.

Одравница Скоротече.

Листъ овай излази два пута у седмици, свакогъ Четвртка и Недеље, Четврткомъ на по табака съ образомъ иощива, а Недељомъ на читавомъ табаку. — Предплатити се може на свакој ц. кр. пошти съ полгodiшњомъ цѣномъ за изванске 5 фор. ср., за Пештанце 4 фор. 36 кр. ср., и у експедицији Пештанско-Будимскогъ Скоротече, нахдѣћој се при учредничству у Пешти у Бедемской улици (Bastei Gasse) №г. 349.

У БУДИМУ, Словима кр. Свеучилишта Пештанскогъ.